

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Numedals-Laugens Brugseierforening
3630 RØDBERG

Vår dato: 26.09.2017
Vår ref.: 201705407-4 hka
Arkiv: 312/015.JA3
Deres dato: 08.08.2017
Deres ref.: Nils Rune Sporan

Saksbehandler:
Heidi Kannick
hka@nve.no

Numedals-Laugens Brugseierforening - Tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet i Rødbergdammen i Numedalslågen, Nore og Uvdal kommune

Vi viser til deres søknad av 08.08.2017 om tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet, ved å senke vannstanden i Rødbergdammen under LRV i inntil 7 dager i perioden 1. oktober til 15. oktober.

Søknaden

NVE mottok følgende søknad 08.08.2017:

«Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB) søker om tillatelse til midlertidig å avvike fra kravet i manøvreringsreglementet til laveste tillatte vannstand i Rødbergdammen i Nore og Uvdal kommune. Avvikene omsøkes for en periode på 7 dager i tiden 1/10 – 15/10 2017.

Bakgrunn for søknaden

Magasinet Rødbergdammen ligger langs Uvdalselva i Nore og Uvdal kommune. Magasinet er i utløpet til Nore 1 kraftverk og inntaket til Nore 2 kraftverk. Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB) er konsesjonær for reguleringen av Rødbergdammen, og Statkraft Energi AS (Statkraft) eier og driver Nore 1 og Nore 2.

Statkraft har meldt behov for nedtapping av Rødberg dam for å kontrollere tilstand og renske tunellinntak, samt for å tette en liten lekkasje mellom dam og terreng.

Inntaket til Nore 2 kraftverk starter i rødbergdammen og går i en ca 5 km lan tunell til kraftverket. Risten for inntaket må årlig renses for driv som fester seg, og i dette har i de siste år blitt utført med dykker for å unngå nedtapping og minimalisere stans i produksjonen.

Våren 2017 skulle inntaket renses rett i etterkant av en flomperiode, da man oppfattet at inntaket var tettet til. Ved stans av produksjonen viste det seg at det var mye luft i tunellen og man fikk en større utblåsning med en betydelig vannsøyle. Rensken (med dykker) måtte avventes til all luft var ute. Inntaket var meget tett, og jobben var vanskelig grunnet mye dårlig sikt. Det kom en flomperiode til kort tid etter rensk, så inntaket ble tettet på nytt. Statkraft ønsker å inspisere

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81

7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18

8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

inntaket med tilhørende konstruksjoner etter utblåsningen, samt å foreta en større renske av inntaket.

Lekkasjen mellom dam og terreng er av lite omfang, men ønskelig å tette når dammen like vel skal senkes. Tetting er tidligere prøvd fra luftsiden av dammen, uten at resultatet var tilfredsstillende.

Det blir nødvendig å senke Rødbergdammen 22,2 m fra HRV på 365,66 til kvote 343,66.

Totalt reguleringshøyde er 22,2 m. Arbeidet kan gjøre forsvarlig på 7 dager, men det er behov for en tillatelse innenfor en lengre periode. Dette med hensyn til at en eventuell stor vannføring og flom i vassdraget vil medføre en risiko for gjennomføringen.

Gjeldende manøvreringsreglement

I «Tillatelse for Numedals-Laugens Brugseierforening til fortsatt regulering av Numedalslågen» fra 18/5 2001, gjelder følgende manøvreringsreglement for minstevannføring og vannstand i Rødbergdammen;

Rødbergdammen:
Vannstanden i Rødbergdammen skal holdes mellom HRV HRV -1 m gjennom hele året.

Følgende minstevannføringer gjelder:

Fra Rødbergdammen:
50 l/s i tiden 1. mai – 1. november

Ved utløpet av Rødberg kraftverk:
5 m³/s i tiden 1. juni - 31. august
3 m³/s i tiden 1. september - 31. mai

Inntak Smådøla
200 l/s i tiden 1. juni - 15. september
60 l/s i tiden 16. september - 31. mai

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

Virkninger av omsøkte avvik, og avbøtende tiltak

Rødbergdammen har stor eksponering estetisk både fra fylkesvei 40 og for Rødberg sentrum. Det er også knyttet interesser til friluftsliv og fiske i og rundt magasinet. NLB vil sørge for at tiltaket blir varslet og informert i forkant.

Virkninger på miljøet er primært knyttet til fisk i dammen. Det vil bli tatt hensyn ved at nedtappingen vil skje gradvis for å unngå stranding. NLB og Statkraft vil føre tilsyn med nedtappet areal, ift strandet fisk. I etterkant vil NLB sette ut fisk ut over utsettingspålegget for å kompensere for virkningene av nedtappingen. Fra tidligere nedtappinger har vi erfart at det er lite stranding av fisk, og at fisken heller blir stående i elva nedstrøms dammen. NLB mener med denne bakgrunn at virkningene vil være moderate og akseptable for miljø og estetikk.

Det presiseres at minstevannføringen i vassdraget vil bli overholdt i hele perioden.

NLB søker med denne bakgrunn om tillatelse til å fravike manøvreringsreglementet for Numedalslågen, gitt i «Tillatelse for Numedals-Laugens Brukseierforening til fortsatt regulering av Numedalslågen» fra 18/5 2001, og søker om tillatelse til midlertidig å avvike fra kravet i manøvreringsreglementet til laveste tillatte vannstand i Rødbergdammen. Avvikene omsøkes for en periode på 7 dager i perioden 1/10 – 15/10 2017.»

NVE registrerer at det søkes om å senke Rødbergdammen 22,2 meter fra HRV, hvilket tilsvarer oppdemningshøyden fra den naturlige vannstandskoten på 343,46 og som igjen tilsvarer 6,2 meter under LRV. Tilsvarende tillatelser til å senke Rødbergdammen er gitt 10.09.2007, 19.10.2011 og senest 29.04.2015 da det ble gitt tillatelse til å senke magasinet 4 meter under LRV.

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Nore og Uvdal kommune uttaler i e-post av 13.09.2017:

«Det er tidligere gitt tilsvarende tillatelse, bl.a. i 2011 og i 2015 med vilkår. Nore og Uvdal kommune anbefaler Norges vassdrags- og energidirektorat å gi Numedals-Laugens Brugseierforening tillatelse til å avvike fra manøvreringsreglementet til laveste tillatte vannstand i Rødbergdammen med tilsvarende vilkår som i 2015:

- *Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger. Særlig skal reduksjonen gjennomføres gradvis.*
- *Den reduserte vannføringen skal kunngjøres én gang lokalt i god tid før reduksjonen starter.*
- *Den berørte elvestrækningen skal inspiseres for å samle opp fisk som eventuelt havner i avstengte kulper.»*

Fylkesmannen i Buskerud uttaler i e-post av 15.09.2017:

«Tilsvarende søknad ble behandlet av Fylkesmannen i 2005. Vi har derfor ikke merknader til foreliggende søknad, utover det som framgår i uttalelsen fra 11.03.2005 (se vedlegg).»

Vi refererer fra Fylkesmannens uttalelse av 11.03.2005:

«Tidligere undersøkelser har vist til dels gode bestander både av ørret og røye i Rødbergdammen. Det settes også ut ørret i form av utsettingspålegg. En nedtapping på 15,6 m under HRV, vil derfor kunne ha negativ effekt på fisken i dammen. Under uttapping kan fisk følge med uttappingsvannet, og bestanden i Rødbergdammen vil derfor kunne reduseres. Ved forrige nedtapping satte NLB ut en del ekstra ørret i ettertid for å kompensere for tapt fisk. Dette var et positivt tiltak som bør gjentas også i forhold til omsøkte vannstandssenkning, og i forbindelse med effektivering av utsettingspålegget i 2005.

Selve nedtappingen bør videre skje gradvis, fortrinnsvis over et døgn. Dette vil redusere stranding av fisk i kulper/lommer i strandsona som senere vil bli uttørket. Isforholdene i deler av dammen, fører til at det er vanskelig å inspisere strandsona under nedtappingen. Der dette eventuelt lar seg gjøre, bør fisk som strander fanges og slippes ut i sikre vannkulper.»

Buskerud fylkeskommune uttaler i e-post av 28.08.2017:

«Rødbergdammen er karakterisert som en sterkt modifisert vannforekomst, og miljømål er fastsatt til godt økologisk potensial (GØP).

For å minimalisere skadevirkninger ved en fullstendig nedtapping som i dette tilfellet, er det viktig at det brukes god tid på selve tappingen for å unngå uheldige effekter som stranding av fisk og sterk sedimentflukt fra bassenget. I den perioden dammen er nedtappet vil hele den biotiske sonen i vannforekomsten tørrlegges. Dette vil medføre at næringsgrunnlaget for fisk vil bli betydelig svekket i en periode. Det må forventes at re-etablering av bunndyr og plankton vil skje gjennom tilførsel fra Uvdalselva og fra Tunhovdfjorden, men det vil ta noe tid før næringsforholdene for fisk er gjenopprettet.

Fylkeskommune er myndighet for forvaltningen av høstbare fiskearter, og behandler bl.a. søknader om utsetting av fisk. Når vi vurderer søknader om utsetting av fisk legger vi vekt på at utsettingene må tilpasses utsettingslokalitetens produksjonsevne, beskatningstrykk m.m. I tillegg vektlegger vi også dyrevelferdshensyn.

Undertegnede var med på et prøvefiske i Rødbergdammen i regi av Fylkesmannen i Buskerud omkring 1990, og det ble da påvist at en del større ørret i Rødbergdammen ernærte seg på røye som hadde blitt drept i turbinene i kraftstasjonen. Dersom det er tilgjengelig stor settefisk (>25 cm) kan det vurderes å sette ut noen av disse umiddelbart etter at dammen er oppfylt igjen. Utsetting av mindre settefisk, som er avhengig av mindre næringsdyr som produseres i selve Rødbergdammen, bør imidlertid avventes til ettersommer/høst 2018, da det må forventes at næringsdyrproduksjonen igjen har kommet godt i gang i vannforekomsten.

Ut over dette har ikke Buskerud fylkeskommune merknader til søknaden om midlertidig nedtapping av Rødbergdammen.»

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til fravik fra manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

NVE har ikke fått tilbakemelding fra verken kommunen, Fylkesmannen eller fylkeskommunen på at senkningen av Rødbergmagasinet vil medføre nevneverdige skader og ulemper i det tidsrommet det søkes for.

Nore og Uvdal kommune anbefaler at det gis tillatelse til å utføre tiltaket, gitt at det settes vilkår om bl.a. oppsamling av fisk som havner i avstengte kulper og at vannføringsendringer skjer med myke endringer. Både Fylkesmannen og fylkeskommunen presiserer at spesielt nedtappingen bør skje gradvis. Dette for å unngå stranding av fisk og sedimentflukt fra bassenget. Om mulig anbefaler Fylkeskommunen utsetting av stor settefisk (> 25 cm) umiddelbart etter at dammen er fylt opp igjen. Utsetting av mindre settefisk, som er avhengig av mindre næringsdyr, anbefaler de at settes ut ettersommer/høst 2018, da det må forventes at næringsdyrproduksjonen har tatt seg opp i vannforekomsten. Fylkesmannen viser til at tidligere tiltak for å kompensere for tapt fisk har vært positive.

NVE vurderer at det omsøkte tiltaket vil ha få negative effekter. Virkningen vil imidlertid være størst for fiskebestanden, og vi mener derfor at det må føres tilsyn med nedtappet areal for å unngå stranding av fisk. Når det gjelder utsetting av fisk viser NVE til eksisterende vilkårssett post 5, som gir Fylkesmannen myndighet til å pålegge ev. tiltak for å kompensere for skader på fiskestammene.

Søknaden gjelder inspeksjon av inntak med tilhørende konstruksjoner, rensk av tunnelinntak, samt tetting av lekkasje mellom dam og terreng. Rehabilitering og tilsyn av dam er både en rettighet og en forpliktelse som følger med som dameier, og av hensynet til den allmenne sikkerheten er NLB pålagt dette.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og nødvendig for å kunne holde tekniske krav til kvalitet. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Basert på søknad, kontakt med lokale myndigheter og tidligere erfaringer med liknende saker, anser NVE at tiltaket ikke vil gi nevneverdige skader for allmenne interesser, og kan gjennomføres i henhold til bestemmelsene i vannressursloven.

Vi forutsetter at arbeidene blir utført innenfor gitte tidsramme og at minstevannføringen i vassdraget blir overholdt i hele tiltaksperioden.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Numedals-Laugens Brugseierforening kan senke Rødbergdammen inntil 6 meter under LRV over en periode på inntil 7 dager i perioden 01.10 – 15.10.2017.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Kravet til minstevannføring på utbyggingsstrekningen skal overholdes i alle periodene.
- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinet i det tidsrommet vannstanden er under LRV.
- Perioden med vannstand under LRV må gjøres så kort som mulig. Oppfylling til normal vannstand skal settes i gang så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger. Særlig skal reduksjonen gjennomføres gradvis
- Tiltaket skal annonseres på relevante nettsider (f.eks. selskapets hjemmeside og på sosiale medier). Det bes videre om at kommunen kontaktes for å legge ut informasjon om tiltaket på kommunens nettsider.
- Det berørte området i Rødbergdammen skal inspiseres for å samle opp ev. fisk som havner i avstengte kulper.
- NVE forutsetter at Numedals-Laugens Brugseierforening ordner forholdet til private interesser som eventuelt måtte bli berørt, og at disse varsles i forbindelse med oppstart av tiltaket.

Om klage og klagerett

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Intern kopi: Se "forsendelsesliste" (dette er skjult tekst)
Kopi: Nore og Uvdal kommune
Fylkesmannen i Buskerud
Buskerud fylkeskommune